

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 183 (XXVII) — Nr. 864

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 19 noiembrie 2015

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 618 din 8 octombrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004....	2–3
Decizia nr. 619 din 8 octombrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 256 ² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii	3–5
Decizia nr. 655 din 13 octombrie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali	5–7
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 16 din 21 septembrie 2015 (Completul competent să judece recursul în interesul legii)	8–15
ACTE ALE CASEI NAȚIONALE DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE	
1.024. — Ordin pentru completarea Ordinului președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 208/2015 privind aprobarea regulilor de confirmare din punct de vedere al datelor clinice și medicale la nivel de pacient pentru cazurile spitalizate în regim de spitalizare continuă și de zi, precum și a Metodologiei de evaluare a cazurilor neconfirmate din punct de vedere al datelor clinice și medicale pentru care se solicită reconfirmarea	16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 618

din 8 octombrie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Marieta Safta	— prim-magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Veisa.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 9 alin. (1) și (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, excepție ridicată de Elvis Kieszvimmer în Dosarul nr. 445/115/2014 al Tribunalului Caraș-Severin — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 317 D/2015.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, invocând jurisprudența Curții Constituționale în materie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 21 noiembrie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 445/115/2014, **Tribunalul Caraș-Severin — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004**. Excepția a fost ridicată de Elvis Kieszvimmer într-o cauză având ca obiect pretenții-contestație act administrativ fiscal.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorul acesteia arată, în esență, că dispozițiile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 sunt neconstituționale în măsura în care excepția de neconstituționalitate trebuie introdusă odată cu acțiunea principală, iar cele ale art. 9 alin. (3) din același act normativ, în măsura în care sancțiunea neintroducerii excepției de neconstituționalitate odată cu acțiunea principală este respingerea acțiunii ca inadmisibilă. Se arată că prin aceste modificări se creează un cadru procesual distinct privitor la momentul ridicării excepției de neconstituționalitate în favoarea ordonanțelor, față de legile organice sau ordinare. Astfel, prin articolele criticate, ordonanțele Guvernului dobândesc o putere juridică superioară legii, prin restrângerea cadrului procesual în care poate fi ridicată o excepție de neconstituționalitate.

6. **Tribunalul Caraș-Severin — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În opinia instanței de

judecată, faptul că legiuitorul a prevăzut un termen expres de introducere a excepției de neconstituționalitate în cazul ordonanțelor Guvernului, odată cu cererea de chemare în judecată, în raport cu cel de drept general, prevăzut în cazul legilor, se datorează caracterului special al ordonanțelor și se înscrie în marja de apreciere a statului, fără a cuprinde dispoziții discriminatorii.

7. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 9 alin. (1) și (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare, prevederi care au următorul conținut: „(1) *Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim prin ordonanțe sau dispoziții din ordonanțe poate introduce acțiune la instanța de contencios administrativ, însoțită de excepția de neconstituționalitate, în măsura în care obiectul principal nu este constatarea neconstituționalității ordonanței sau a dispoziției din ordonanță. [...] (3) După pronunțarea Curții Constituționale, instanța de contencios administrativ repune cauza pe rol și dă termen, cu citarea părților. Dacă ordonanța sau o dispoziție a acesteia a fost declarată neconstituțională, instanța soluționează fondul cauzei; în caz contrar, acțiunea se respinge ca inadmisibilă.*”

11. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale ale art. 73 privind categoriile de legi, ale art. 74 privind inițiativa legislativă, art. 75 privind sesizarea Camerelor, art. 76 privind adoptarea legilor și a hotărârilor, art. 77 privind promulgarea legii, art. 78 privind intrarea în vigoare a legii și art. 79 privind Consiliul Legislativ.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că prin Decizia nr. 479 din 18 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 602 din 10 august 2015, a respins ca neîntemeiată o excepție de neconstituționalitate având același obiect, cu o motivare similară, ridicată într-o altă cauză a aceleiași instanțe. Cu acel prilej, Curtea a reținut că argumentele invocate de autorul

excepției de neconstituționalitate în susținerea criticilor sale sunt neîntemeiate. Dispozițiile legale criticate reglementează o procedură specială determinată de natura specifică a actelor adoptate de Guvern pe calea delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție, iar soluția legislativă apare ca fiind justificată și rezonabilă, întrucât, în materia contenciosului administrativ, soluția pronunțată de Curtea Constituțională, în urma efectuării unui control de constituționalitate asupra ordonanțelor Guvernului, constituie o condiție de admisibilitate a acțiunii. Pe de altă parte, procedura prevăzută de art. 9 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 reprezintă o facilitate acordată justițiabilului care, în cazul admiterii excepției de neconstituționalitate, are, astfel, posibilitatea de a-i fi soluționată acțiunea într-un termen mult mai scurt, prin intermediul unei proceduri care preîntâmpină formularea unei căi extraordinare de atac — revizuirea. Astfel, o soluție de admitere a excepției de neconstituționalitate privind o ordonanță sau o dispoziție dintr-o ordonanță a Guvernului permite instanței analizarea pe fond a pretențiilor reclamantului, în vreme ce soluția de respingere a criticii de neconstituționalitate constituie un fine de neprimire, ce obligă instanța de contencios

administrativ la respingerea acțiunii. Cu alte cuvinte, în această materie, decizia Curții are efecte asupra însăși admisibilității acțiunii principale (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia Curții Constituționale nr. 1.106 din 22 septembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 672 din 4 octombrie 2010). De altfel, art. 9 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 prevede singurul caz în care operează suspendarea de drept a cauzei pe durata soluționării unei excepții de neconstituționalitate, întrucât de decizia pronunțată de Curtea Constituțională depinde soluționarea acțiunii principale în temeiul art. 9 alin. (4) din aceeași lege. Curtea a conchis că textele de lege criticate conțin norme de procedură asupra cărora legiuitorul este suveran a legifera, evident cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale, în temeiul art. 126 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia competența și procedura de judecată sunt stabilite de lege.

13. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, soluția de respingere a excepției de neconstituționalitate, precum și considerentele care au fundamentat-o, își mențin valabilitatea și în prezenta cauză.

14. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Elvis Kieszvimmer în Dosarul nr. 445/115/2014 al Tribunalului Caraș-Severin — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că prevederile art. 9 alin. (1) și (3) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Caraș-Severin — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 8 octombrie 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Prim-magistrat-asistent
Marieta Safta

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 619

din 8 octombrie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 256² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Ionița Cochintu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Loredana Veisa.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 256² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, excepție ridicată de Cabinetul Medical Veterinar — Cojocaru Corina Elena în Dosarul nr. 55/57/2015 al Curții de Apel Alba Iulia —

Secția de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 393D/2015.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, ca neîntemeiată, sens în care arată că instituirea de către legiuitor, prin norme clare, în temeiul art. 126 alin. (2) din Constituție, a unor termene speciale prin raportare la pragurile valorice, înlăuntru cărora persoana vătămată poate sesiza Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor, nu reprezintă o restrângere a accesului liber la justiție, ci o modalitate eficientă de a preveni exercitarea abuzivă a dreptului în detrimentul altor titulari, în egală măsură ocrotiți. De altfel, persoana vătămată poate formula plângere la instanța de judecată împotriva deciziilor Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor, în temeiul art. 283 din același act normativ.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 10 februarie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 55/57/2015, **Curtea de Apel Alba Iulia — Secția de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 256² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii**, excepție ridicată de Cabinetul Medical Veterinar — Cojocaru Corina Elena într-o cauză întemeiată pe dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2006.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, se susține, în esență, că modul de redactare a prevederilor art. 256² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006, fără a respecta prevederile art. 36 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, respectiv limbajul folosit nu este concis și clar, astfel încât să nu se dea naștere la echivoc, duce la interpretări contradictorii. Astfel, generează dificultăți de interpretare și se creează premisele unei proceduri viciate care blochează accesul la justiție.

6. **Curtea de Apel Alba Iulia — Secția de contencios administrativ și fiscal** opinează în sensul că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât instituirea unui termen diferit de formulare a contestațiilor în funcție de criteriul pragurilor valorice este o normă clară și care nu lasă loc interpretărilor, nefiind îngrădit accesul cetățenilor la justiție.

7. Potrivit dispozițiilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale

criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze prezenta excepție.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 256² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 418 din 15 mai 2006, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 337/2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 625 din 20 iulie 2006, cu modificările și completările ulterioare, care au următorul cuprins: „(1) *Persoana vătămată poate sesiza Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor în vederea anulării actului și/sau recunoașterii dreptului pretins ori a interesului legitim, în termen de:*

a) *10 zile începând cu ziua următoare luării la cunoștință, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, despre un act al autorității contractante considerat nelegal, în cazul în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art. 23 și ale cap. II secțiunea a 2-a, este egală sau mai mare decât pragurile valorice prevăzute la art. 55 alin. (2);*

b) *5 zile începând cu ziua următoare luării la cunoștință, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, despre un act al autorității contractante considerat nelegal, în cazul în care valoarea contractului care urmează să fie atribuit, estimată conform prevederilor art. 23 și ale cap. II secțiunea a 2-a, este mai mică decât pragurile valorice prevăzute la art. 55 alin. (2).*

(1) *Prin excepție de la prevederile alin. (1), în cazurile prevăzute la art. 27 alin. (5), art. 28 alin. (3), respectiv art. 29 alin. (3), termenele prevăzute la alin. (1) se raportează la valoarea estimată a fiecărui lot, publicată în invitația de participare/anunțul de participare.*

(2) *În cazul în care cererea prevăzută la alin. (1) privește conținutul documentației de atribuire, publicată în SEAP în condițiile art. 75 alin. (5), art. 89 alin. (4) și art. 127 alin. (2), data luării la cunoștință este data publicării documentației de atribuire.”*

11. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții legale sunt invocate prevederile constituționale ale art. 21 referitor la accesul liber la justiție și art. 1 alin. (5) privind calitatea legii.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta este neîntemeiată, pentru motivele care se vor arăta în continuare.

13. Din economia textelor criticate, Curtea observă că acestea se referă la posibilitatea persoanei vătămate de a sesiza Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor în vederea anulării actului și/sau recunoașterii dreptului pretins ori a interesului legitim, într-un anumit termen, precum și momentul de la care începe să curgă termenul în care persoana vătămată poate sesiza Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor, cu privire la un act al autorității contractante pretins a fi nelegal, în funcție de valoarea contractului care urmează să fie atribuit prin raportare la pragurile valorice sau prin raportare la valoarea estimată a fiecărui lot, precum și cu privire la conținutul documentației de atribuire. Astfel, textul este clar, respectând cerințele de calitate a legii prevăzute de art. 1 alin. (5) din Constituție, și nu creează premisele unei proceduri viciate care

să conducă la încălcarea accesului liber la justiție, astfel cum se susține în motivarea excepției de neconstituționalitate.

14. Curtea reține că specificul procedurii a impus adoptarea unor reguli de procedură speciale, care derogă de la normele dreptului comun, stabilirea acestora constituind atributul exclusiv al legiuitorului, potrivit prevederilor art. 126 alin. (2) din Constituție, sens în care este, spre exemplu, Decizia nr. 400 din 24 martie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 375 din 30 mai 2011. De asemenea, prin Decizia nr. 38 din 5 februarie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 150 din 21 martie 2013, Curtea a observat că în toate cazurile în care legiuitorul a condiționat valorificarea unui drept de exercitarea sa în interiorul unui anumit termen, nu s-a procedat în sensul restrângerii accesului

liber la justiție, drept de care persoana interesată a beneficiat în interiorul termenului instituit, ci exclusiv pentru a asigura cadrul legal în vederea exercitării dreptului constituțional prevăzut de art. 21. De altfel, Curtea a statuat în mod constant că reglementarea de către legiuitor, în limitele competenței ce i-a fost conferită prin Constituție, a condițiilor de exercitare a unui drept — subiectiv sau procesual —, inclusiv prin instituirea unor termene, nu constituie o restrângere a exercițiului acestuia, ci doar o modalitate eficientă de a preveni exercitarea sa abuzivă, în detrimentul altor titulari de drepturi, ocrotite în egală măsură, sens în care este și Decizia Curții Constituționale nr. 201 din 6 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 340 din 18 mai 2012.

15. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Cabinetul Medical Veterinar — Cojocaru Corina Elena în Dosarul nr. 55/57/2015 al Curții de Apel Alba Iulia — Secția de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 256² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Alba Iulia — Secția de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 8 octombrie 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Ionita Cochintu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 655

din 13 octombrie 2015

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (4) teza finală
din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali**

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel-Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Patricia Marilena Ionea	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, excepție ridicată de Maria Vrânceanu în Dosarul nr. 1.274/110/2013* al Curții de Apel Bacău — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.274D/2015.

2. La apelul nominal lipsesc autorul excepției și partea Consiliul Local al Comunei Corbasca, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată. În acest sens, arată că dreptul de acces liber la justiție nu trebuie interpretat ca fiind un drept de acces la toate căile de atac.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 11 iunie 2015, pronunțată în Dosarul nr. 1.274/110/2013*, **Curtea de Apel Bacău — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali**, excepție ridicată de Maria Vrînceanu cu prilejul soluționării recursului formulat împotriva Sentinței civile nr. 1.461 din 20 octombrie 2014, pronunțată de Tribunalul Bacău în Dosarul nr. 1.274/110/2013*, având ca obiect anularea Hotărârii Consiliului Local Corbasca nr. 3 din 9 februarie 2013 prin care s-a constatat încetarea mandatului de consilier local al autorului excepției, întrucât pierduse calitatea de membru al Partidului Democrat Liberal.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** autorul acesteia susține, în esență, că dispozițiile de lege criticate sunt contrare prevederilor constituționale care consacră dreptul de acces liber la justiție, întrucât nu prevăd o posibilitate reală și concretă de a contesta o hotărâre judecătorească. Consideră că se află într-o situație identică cu cea a materiei plângerilor contravenționale, când, deși a existat o cale de atac a hotărârilor primei instanțe, ulterior aceasta a fost desființată, iar ca urmare a celor statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 500 din 15 mai 2012, s-a revenit la reglementarea anterioară. În același sens, amintește că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, iar accesul liber la justiție nu poate fi îngrădit. Totodată, arată că, potrivit aceleiași jurisprudențe europene, dreptul de acces la un tribunal este înțeles ca un drept de acces concret, ceea ce presupune ca justițiabilul să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act.

6. **Curtea de Apel Bacău — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal** consideră că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată. În acest sens, arată că legiuitorul poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, precum și modalitățile de exercitare a drepturilor procesuale, fără ca prin aceasta să fie îngrădit dreptul la un proces echitabil. Situația de față nu este identică cu cea referitoare la plângerile contravenționale, excluderea căilor de atac în cazul examinat fiind impusă de necesitatea soluționării prompte a unei situații foarte importante pentru orice comunitate dintr-un stat democratic, cea a încetării înainte de termen a mandatului de consilier local. Mai mult decât atât, accesul liber la justiție nu înseamnă accesul, în toate cazurile, la toate structurile judecătorești și la toate căile de atac. Constituția garantează accesul liber la justiție, exercitat însă în formele și modalitățile prevăzute de lege. În contextul

reglementat de prevederile legale criticate, referitor la modalitatea de contestare în justiție a hotărârii consiliului local de constatare a încetării de drept a mandatului de consilier, procedura specifică de contestare și de soluționare a acestor litigii este în mod firesc caracterizată prin celeritate, natura cauzelor supuse controlului judecătoresc impunând o rezolvare promptă și definitivă.

7. În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

8. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile de lege criticate sunt constituționale.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, concluziile procurorului, punctul de vedere al Avocatului Poporului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. Potrivit încheierii de sesizare, obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 7 octombrie 2004, cu modificările și completările ulterioare, dispoziții care au următorul cuprins: „*În cazurile prevăzute la alin. (2) lit. c)–e) și h¹), hotărârea consiliului poate fi atacată de consilier, la instanța de contencios administrativ, în termen de 10 zile de la comunicare. Instanța se va pronunța în termen de cel mult 30 de zile. În acest caz, procedura prealabilă nu se mai efectuează, iar hotărârea primei instanțe este definitivă și irevocabilă.*” Analizând motivarea autorului excepției, Curtea constată însă că acesta critică doar dispozițiile art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004, întrucât numai acestea se referă la caracterul definitiv și irevocabil al hotărârii pronunțate de prima instanță de contencios administrativ, astfel că urmează a analiza doar constituționalitatea acestor dispoziții de lege.

12. Autorul excepției susține că dispozițiile de lege criticate sunt contrare prevederilor art. 21 alin. (3) din Constituție, referitoare la dreptul la un proces echitabil.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că autorul acesteia critică dispozițiile art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004, întrucât prevăd caracterul definitiv și irevocabil al hotărârii judecătorești prin care se soluționează contestația formulată împotriva hotărârilor consiliului local de constatare a încetării de drept a mandatului de consilier local pentru cazurile prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. c)–e) și h¹) din aceeași lege. Astfel, autorul susține că inexistența unei căi de atac împotriva acestei hotărâri judecătorești aduce atingere dreptului la un proces echitabil.

14. Curtea observă că, potrivit dispozițiilor art. 8 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din data de 30 mai 2012, „*De la data intrării în vigoare a Codului de procedură civilă, referirile*

din cuprinsul actelor normative la hotărârea judecătorească «definitivă și irevocabilă» sau, după caz, «irevocabilă» se vor înțelege ca fiind făcute la hotărârea judecătorească «definitivă»". Aceste dispoziții sunt aplicabile în prezenta cauză, întrucât litigiul în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate a început la data de 18 februarie 2013, ulterior intrării în vigoare a Codului de procedură civilă din 2010. Curtea apreciază însă că aceste modificări nu înlătură soluția legislativă criticată de autorul excepției, astfel că urmează a se pronunța cu privire la constituționalitatea dispozițiilor de lege ale art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004, cu care a fost sesizată.

15. Aceste dispoziții de lege au mai constituit obiect al controlului de constituționalitate. Astfel, prin Decizia nr. 273 din 24 februarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 13 aprilie 2009, și Decizia nr. 799 din 3 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 490 din 16 iulie 2010, Curtea Constituțională a reținut că „reglementarea unor reguli speciale de procedură în materie electorală este justificată pentru a asigura stabilitatea în funcționarea autorităților administrației publice locale și desfășurarea activității lor specifice într-un cadru de normalitate”. De asemenea, a constatat că „acestea sunt și rațiunile pentru care, de pildă, dispozițiile art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 instituie o excepție de la regula parcurgerii procedurii prealabile, specifică contenciosului administrativ. Prin urmare, caracterul definitiv și irevocabil al hotărârii pronunțate, în primă instanță, de instanța de contencios administrativ, prin care este soluționată acțiunea formulată de consilier împotriva hotărârilor consiliului privind cazurile de încetare de drept a mandatului, înainte de expirarea duratei normale a acestuia, prevăzute la art. 9 alin. (2) lit. c)—e) și h¹), nu este de natură să contravină normelor art. 129 din Constituție. De altfel, obligativitatea asigurării unui dublu grad de jurisdicție, astfel încât hotărârea primei instanțe să fie examinată de către o jurisdicție superioară subzistă doar în materie penală, potrivit art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea

drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar dreptul la un recurs efectiv, exercitat în fața unei instanțe naționale, garantat de art. 13 din Convenție oricărei persoane, este asigurat, de vreme ce art. 9 alin. (4) din Legea nr. 393/2004 reglementează accesul consilierului la instanța de contencios administrativ pentru soluționarea acțiunii îndreptate împotriva unui act al unei autorități administrative prin care pretinde încălcarea unui drept sau interes legitim al său”.

16. În susținerea criticii formulate, autorul prezentei excepții de neconstituționalitate invocă cele statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 500 din 15 mai 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 18 iulie 2012, decizie prin care Curtea a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor art. 118 alin. (31) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice.

17. Curtea apreciază că cele reținute prin Decizia nr. 500 din 15 mai 2012 nu constituie un element nou, care să justifice reconsiderarea jurisprudenței în materie. Astfel, soluția pronunțată prin decizia amintită a fost justificată de o serie de elemente specifice, care nu se regăsesc în situația textului de lege care formează obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate. Dintre acestea, determinante au fost faptul că dispozițiile de lege analizate prin Decizia nr. 500 din 15 mai 2012 elimină o cale de atac care existase în reglementarea anterioară, precum și împrejurarea că sancțiunea contravențională a fost considerată „o acuzație în materie penală”, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, astfel că se impunea existența unui dublu grad de jurisdicție, potrivit art. 2 paragraful 1 privind dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Or, Curtea constată că dispozițiile art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004 nu reglementează materia sancțiunilor contravenționale, astfel că cele reținute prin Decizia nr. 500 din 15 mai 2012 nu sunt valabile și în prezenta cauză.

18. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Maria Vrînceanu în Dosarul nr. 1.274/110/2013* al Curții de Apel Bacău — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 9 alin. (4) teza finală din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali sunt constituționale în raport de criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Bacău — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 13 octombrie 2015.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Patricia Marilena Ionea

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

DECIZIA Nr. 16

din 21 septembrie 2015

Dosar nr. 11/2015

Iulia Cristina Tarcea — vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului

Lavinia Curelea — președintele Secției I civile

Roxana Popa — președintele delegat al Secției a II-a civile

Ionel Barbă — președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Mirela Sorina Popescu — președintele Secției penale

Florentin Sorin Drăguț — judecător la Secția I civilă

Elena Floarea — judecător la Secția I civilă

Carmen Georgeta Negriță — judecător la Secția I civilă — judecător-raportor

Mihaela Paraschiv — judecător la Secția I civilă

Eugenia Pușcașiu — judecător la Secția I civilă

Adina Georgeta Nicolae — judecător la Secția I civilă

Eugenia Voichecki — judecător la Secția a II-a civilă

Lucia Paulina Brehar — judecător la Secția a II-a civilă

Veronica Magdalena Dănăilă — judecător la Secția a II-a civilă

Mărioara Isailă — judecător la Secția a II-a civilă

Mirela Polițeanu — judecător la Secția a II-a civilă

Carmen Trănica Teau — judecător la Secția a II-a civilă — judecător-raportor

Doina Duican — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Gabriela Elena Bogasiu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Veronica Năstasie — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Carmen Sîrbu — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Dana Iarina Vartires — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Luiza Maria Păun — judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal — judecător-raportor

Francisca Maria Vasile — judecător la Secția penală

Alina Ioana Ilie — judecător la Secția penală

Completul competent să judece recursul în interesul legii este legal constituit în conformitate cu dispozițiile art. 516 alin. (2) din Codul de procedură civilă raportat la art. 27² alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de doamna judecătoreasă Iulia Cristina Tarcea, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Avocatul Poporului este reprezentat de doamna consilier juridic Ecaterina Mirea, iar procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Antonia Constantin, procuror șef adjunct al Secției judiciare.

La ședința de judecată participă magistratul-asistent Ileana Peligrad, desemnat pentru această cauză în conformitate cu dispozițiile art. 27² din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 59 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea nr. 263/2010*, respectiv ale art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea nr. 19/2000*, și anume stabilirea înțeleșului termenului „nevăzător”.

După prezentarea referatului cauzei, constatând că nu mai sunt chestiuni prealabile de discutat sau excepții de invocat, președintele completului, doamna judecătoreasă Iulia Cristina Tarcea, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, acordă cuvântul doamnei Ecaterina Mirea, consilier juridic, în calitate de reprezentant al Avocatului Poporului, și doamnei Antonia Constantin, procuror șef adjunct al Secției judiciare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Reprezentantul Avocatului Poporului a solicitat admiterea recursului în interesul legii, apreciind întemeiată opinia potrivit căreia dispozițiile art. 59 din Legea nr. 263/2010 și ale art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 se aplică și persoanelor cu grad de handicap accentuat.

Reprezentantul procurorului general a învederat că sintagma „nevăzători”, în sensul aplicării prevederilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, ale art. 59 din Legea nr. 263/2010, vizează persoanele cu handicap de tip vizual, fără a distinge în funcție de gradul de handicap, grav, accentuat și mediu.

Președintele completului, doamna judecătoreasă Iulia Cristina Tarcea, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de

invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎN ALTA CURTE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, a constatat următoarele:

I. Problema de drept ce a generat practica neunitară

Prin memoriul de recurs în interesul legii formulat de autorul sesizării a fost indicată următoarea problemă de drept ca fiind soluționată diferit de instanțele judecătorești: „interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 59 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, respectiv ale art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, și anume stabilirea înțelesului termenului «nevăzător»”.

S-a arătat că Legea nr. 19/2000 a introdus, prin art. 47 alin. (2), dreptul asiguraților nevăzători de a beneficia de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut de lege.

Această normă a fost preluată în Legea nr. 263/2010, în conținutul art. 59, potrivit căruia: „Nevăzătorii beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare.”

S-a învederat că ambele texte de lege au fost interpretate și aplicate diferit, atât la nivelul caselor teritoriale de pensii, cât și la nivel jurisprudențial.

II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

Înalta Curte de Casație și Justiție a fost învestită de Avocatul Poporului prin Memoriul emis cu nr. 6.138 din 11 mai 2015 ce a fost înregistrat la Înalta Curte de Casație și Justiție cu nr. 182 din 12 mai 2015, legitimarea procesuală a instituției titulare a sesizării fiind expres prevăzută de art. 514 din Codul de procedură civilă.

III. Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

Practica judiciară neunitară care a generat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu prezentul recurs în interesul legii decurge din cele două orientări jurisprudențiale în soluționarea problemei de drept enunțate, astfel:

Într-o primă orientare de jurisprudență, susținută de Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Bacău și Curtea de Apel Brașov, instanțele au considerat că termenul de „nevăzător” se referă exclusiv la persoanele cu grad de handicap grav, iar persoanelor cu handicap vizual accentuat/mediu nu le sunt aplicabile prevederile privind „nevăzători”, ci dispozițiile privind persoanele cu handicap accentuat/mediu, și anume art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 19/2000, respectiv art. 58 lit. b) din Legea nr. 263/2010, invocându-se următoarele argumente:

a) legiuitorul diferențiază, în mod clar, gradele de handicap ale deficiențelor de vedere în gravă și accentuată (potrivit distincțiilor prevăzute la pct. I „Evaluarea persoanelor cu afectarea funcțiilor vizuale în vederea încadrării în grad de handicap”, cap. 2 privind funcțiile senzoriale din criteriile medico-psihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad de handicap, aprobate prin Ordinul ministrului muncii, familiei și egalității de șanse și al ministrului sănătății publice nr. 762/1.992/2007, cu modificările și completările ulterioare, denumit în continuare *Ordinul nr. 762/1.992/2007*.

Ca atare, instanțele au constatat că „există, de asemenea, mare deosebire între o persoană nevăzătoare — lipsită total de vedere și gradul de handicap de vedere accentuat — care prezintă o deficiență vizuală accentuată”. Or, în contextul în care persoana în cauză nu prezintă o cecitate practică și absolută, așa cum este definită prin Ordinul nr. 762/1.992/2007, s-a apreciat că aceasta nu poate beneficia de dispozițiile art. 59 din Legea nr. 263/2010.

În hotărârile pronunțate sub imperiul Legii nr. 19/2000 se face trimitere la Criteriile și normele de diagnostic clinic, diagnostic funcțional și de evaluare a capacității de muncă pe baza cărora se face încadrarea în gradele I, II și III de invaliditate, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 400/2001, denumită în continuare *Hotărârea Guvernului nr. 400/2001*;

b) nu se poate susține că orice deficiență de vedere este acoperită de conceptul de „nevăzător”, ci doar aceea care, din punct de vedere strict tehnico-medical, atinge un grad al afecțiunii; gradul de „handicap accentuat cod 4” nu este același lucru cu gradul de „nevăzător”;

c) definiția cuvântului „nevăzător” dată de Dicționarul explicativ al limbii române, potrivit căreia prin „nevăzător” se înțelege „lipsit de vedere, orb”;

d) în lipsa unei prevederi legale care să includă în categoria nevăzătorilor toate persoanele cu handicap vizual, instanțele au apreciat că termenul de „nevăzător” nu poate fi extins și asupra persoanelor care prezintă scăderea văzului, dar nu o cecitate practică și absolută. Extinderea noțiunii de „nevăzător” la toate persoanele care prezintă un handicap vizual ar determina aplicarea prevederilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 inclusiv celor care prezintă un handicap vizual ușor, ceea ce excedează voinței legiuitorului;

e) Adresa nr. 2.160/2001 a Ministerului Sănătății și Familiei — Secretariatul de Stat pentru Persoanele cu Handicap, potrivit căreia numai nevăzătorii cu handicap grav, asimilabil gradului I de invaliditate, pot beneficia de dispozițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000.

Într-o a doua opinie jurisprudențială, susținută de Curtea de Apel Cluj, Curtea de Apel Craiova, Curtea de Apel Pitești, Curtea de Apel Timișoara, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Ploiești și Curtea de Apel Oradea, instanțele au reținut că prevederile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000, respectiv ale art. 59 din Legea nr. 263/2010 sunt aplicabile atât persoanelor cu handicap vizual grav, cât și celor cu handicap accentuat.

În motivarea acestei opinii s-au reținut următoarele:

a) din economia dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și ale art. 59 din Legea nr. 263/2010, precum și ale normelor de aplicare a acestora rezultă necesitatea îndeplinirii cumulative a două condiții pentru a putea beneficia de pensie pentru limită de vârstă în aceste cazuri;

(i) calitatea de nevăzător;

(ii) realizarea în această calitate a cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare;

b) în ceea ce privește interpretarea noțiunii de „nevăzător”, legiuitorul nu face nicio distincție cu privire la gradul de handicap asociat acestei invalidități nici în Legea nr. 19/2000, nici în Legea nr. 263/2010, ca de altfel nici în normele de aplicare a acestora. Dacă legiuitorul ar fi dorit să facă vreo deosebire între gradele de handicap de vedere, ar fi menționat acest lucru după modelul art. 58 din Legea nr. 263/2010, respectiv art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000;

c) normele legale în cauză instituie excepții de la regula generală a condițiilor de pensionare. Or, excepțiile sunt de strictă

interpretare și aplicare, ceea ce înseamnă că, dacă acestea nu pot fi extinse pe cale de interpretare, nici aplicarea lor nu poate fi restrânsă prin adăugarea unor condiții neprevăzute de lege;

d) atât Hotărârea Guvernului nr. 400/2001, cât și Ordinul nr. 762/1.992/2007 au forță juridică inferioară legii, astfel încât nu pot deroga de la lege; în plus, niciunul dintre aceste acte normative nu cuprinde definiția noțiunii de „nevăzător” și nu menționează deloc acest termen;

e) prevederile legale privind criteriile medico-psihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad de handicap stau la baza emiterii certificatelor de handicap; în opinia acestor instanțe, încadrarea în gradele de handicap, independent de calificarea dată, echivalează cu atribuirea calității de nevăzător, în înțelesul art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și al art. 59 din Legea nr. 263/2010;

f) de asemenea, s-a apreciat că Adresa nr. 2.160/2001 emisă de Ministerul Sănătății și Familiei — Secretariatul de Stat pentru Persoanele cu Handicap nu poate conține aprecieri care să fie contrare sau care să adauge la lege.

IV. Opinia Avocatului Poporului

Dispozițiile art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, ale art. 58 din Legea nr. 263/2010 reglementează condițiile speciale de pensionare pentru o categorie aparte a persoanelor cu dizabilități, și anume nevăzătorii; aceste norme sunt derogatorii de la cele de drept comun având ca obiect deschiderea dreptului la pensie integrală pentru munca depusă și limită de vârstă.

În ambele texte de lege legiuitorul nu distinge cu privire la gradul de handicap, ci numai sub aspectul tipului de handicap, respectiv cel vizual și celelalte tipuri de handicap.

În acest context, în considerarea principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, Avocatul Poporului a învederat că normele menționate nu deosebesc între diversele categorii de nevăzători și nu reglementează diferit situația celor care au un grad de handicap grav față de cei care sunt încadrați în grad de handicap accentuat, așa cum este stipulat pentru persoanele încadrate în alte tipuri de handicap; ca atare, consideră justificată opinia potrivit căreia înțelesul noțiunii de „nevăzător” nu este echivalentul termenului „orb” și nici al sintagmei „cu grad de handicap grav”.

Legislația principală și secundară din domeniul pensiilor nu definește noțiunea de „nevăzător” și nu menționează deloc acest termen.

Stabilirea unor criterii în baza cărora să se diferențieze diversele tipuri de handicap, inclusiv cel vizual, prezintă interes și aplicabilitate în acordarea drepturilor prevăzute de legislația specifică (Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare *Legea nr. 448/2006*). În ceea ce privește pensionarea, legea-cadru în domeniu instituie atât condițiile generale de pensionare, cât și condiții speciale pentru anumite categorii; or, în acest context, termenul de „nevăzător” are un înțeles mult mai larg decât semnificația sa generică din Dicționarul explicativ al limbii române.

Textele legale în cauză se referă la asigurării nevăzători care au realizat stagii de cotizare în condiții de handicap preexistent, fapt confirmat de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 565/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.052 din 25 noiembrie 2005, jurisprudență menținută prin Decizia nr. 353/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 2 mai 2008.

Astfel, Curtea Constituțională a statuat că: „Textul de lege supus controlului de constituționalitate are în vedere doar exercitarea dreptului la pensie al persoanelor cu handicap, iar din cadrul acestei categorii, numai a acelor persoane care au dobândit handicapul înainte de a fi devenit asigurat în sistemul public al asigurărilor sociale, respectiv înainte de a fi încadrate în muncă. Este evident că această categorie de persoane se află într-o situație diferită de cea a persoanelor care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă, fapt ce justifică în mod rezonabil instituirea unui tratament juridic diferențiat. Astfel, în timp ce persoanele la care se referă art. 47 din Legea nr. 19/2000 au dreptul de a obține pensie pentru limită de vârstă, cu beneficiul reducerii stagiului de cotizare și a vârstei de pensionare, persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se bucură de o altă categorie de pensie, anume pensia de invaliditate, prevăzută de art. 53 și următoarele din aceeași lege. Aceasta constituie, de asemenea, o reglementare favorabilă, corespunzătoare situației specifice acestei din urmă categorii de persoane. Potrivit acestor prevederi legale, chiar și persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se pot înscrie la pensie înainte de împlinirea vârstei standard de pensionare, cu reducerea sau chiar eliminarea perioadei necesare pentru realizarea stagiului de cotizare, în raport cu gradul de invaliditate, ce se stabilește prin expertiză medicală.”

Ca atare, se mai arată de către titularul sesizării, adoptând normele supuse analizei prin formularea prezentului recurs în interesul legii, legiuitorul a avut în vedere persoanele care au capacitate de muncă. Or, persoanele încadrate în gradul I de invaliditate/handicap grav sunt cele care și-au pierdut în totalitate capacitatea de muncă, conform definiției prevăzute la art. 54 lit. a) din Legea nr. 19/2000 și la art. 69 din Legea nr. 263/2010. Acestea se află în situația de a-și fi pierdut total și capacitatea de autoservire, de autoconducție sau de orientare spațială, necesitând îngrijire și supraveghere permanentă din partea unei alte persoane. În mod evident, o astfel de persoană nu este capabilă să realizeze un stagiul de cotizare, fie și de 10 ani.

Pe cale de consecință, în opinia Avocatului Poporului, dacă s-ar accepta interpretarea că textele de lege privind pensionarea nevăzătorilor cu handicap preexistent se aplică exclusiv celor cu handicap grav, aceste texte ar rămâne fără obiect.

Față de considerentele enunțate, s-a apreciat că dispozițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, ale art. 59 din Legea nr. 263/2010 se aplică și persoanelor cu gradul de handicap accentuat.

V. Opinia procurorului general

Prin punctul de vedere înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție, înregistrat sub nr. 26.422 din 6 iulie 2015, s-a învederat că, în aplicarea dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și ale art. 59 din Legea nr. 263/2010, noțiunea „nevăzător” semnifică persoana cu deficiența funcției vizuale, prin raportare la tipul handicapului, indiferent de gradul de handicap (grav, accentuat sau mediu), nu doar persoana lipsită total de vedere, iar stagiul minim de cotizare trebuie realizat în condițiile acestui tip de handicap.

Astfel, prin reglementarea actuală, legiuitorul a făcut o distincție clară între persoanele cu alt tip de handicap decât cel vizual, preluând separat prevederile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 în prevederile art. 59 din Legea nr. 263/2010.

Din această perspectivă, rezultă că „nevăzătorii” beneficiază de pensie pentru limită de vârstă în alte condiții decât cele prevăzute de art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000, respectiv

de art. 58 din Legea nr. 263/2010, singura condiție fiind aceea de a realiza, în condițiile handicapului vizual, cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare.

Așadar, definiția propusă este aceea că, în sensul art. 59 din Legea nr. 263/2010, fost art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000, sintagma „nevăzător” vizează persoanele caracterizate de un tip de handicap, și anume cel vizual, indiferent de gradul de handicap (grav, accentuat sau mediu).

VI. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

La nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție nu a fost identificată jurisprudență relevantă în materie, deoarece litigiile cu acest obiect nu intră în competența de soluționare a instanței supreme.

VII. Jurisprudența Curții Constituționale

Curtea Constituțională a fost sesizată în numeroase rânduri cu soluționarea unor excepții de neconstituționalitate a diferitelor prevederi ale Legii nr. 19/2000, ale Legii nr. 263/2010, precum și ale acestor acte normative în ansamblul lor; dintre cele din urmă, cu titlu exemplificativ, pot fi menționate următoarele decizii: Decizia nr. 75/2003, Decizia nr. 449/2005, Decizia nr. 115/2013, prin care Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 19/2000, iar cu privire la ansamblul Legii nr. 263/2010, excepția de neconstituționalitate a fost respinsă prin Decizia nr. 295/2013.

În ce privește textele ce interesează prezentul recurs în interesul legii — art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, art. 59 din Legea nr. 263/2010, instanța de contencios constituțional a fost investită doar cu soluționarea unor excepții de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 (respinse prin Decizia nr. 565/2005 și prin Decizia nr. 353/2008), iar nu și vizând textul din legea ulterioară — art. 59 din Legea nr. 263/2010.

Cum cele două decizii ale Curții Constituționale, anterior menționate, au fost invocate și de către titularul recursului în interesul legii, nu se mai impune redarea celor reținute și apreciate de instanța constituțională în cadrul acestei secțiuni, ci vor fi evaluate în contextul dezlegării problemei de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii.

VIII. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene

La nivelul celor două instanțe europene nu s-a identificat jurisprudența relevantă care să vizeze în mod direct problema de drept supusă analizei.

IX. Raportul asupra recursului în interesul legii

Raportul întocmit de judecătorii-raportori desemnați, conform art. 516 alin. (5) din Codul de procedură civilă, a concluzionat ca noțiunea de „nevăzător” din cuprinsul celor două norme să fie explicitată prin sintagma „cecitate absolută”, având în vedere distincțiile prevăzute de Ordinul nr. 762/1.992/2007.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

Cu privire la admisibilitatea recursului în interesul legii, în raport cu anexele atașate memoriului de recurs în interesul legii, se constată a fi respectate cerințele de ordin formal prevăzute de prevederile art. 515 din Codul de procedură civilă, în sensul că problema de drept ce formează obiectul judecății a fost soluționată în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive.

Practica neunitară se identifică la nivelul mai multor curți de apel din țară și este ilustrată prin hotărâri judecătorești definitive (dacă litigiul s-a judecat potrivit Codului de procedură civilă), precum și prin hotărâri judecătorești irevocabile (dacă judecata s-a desfășurat în baza dispozițiilor Codului de procedură civilă de la 1865), noțiuni echivalente față de prevederile art. 8 din

Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările și completările ulterioare.

Cea de-a doua cerință de admisibilitate privește obiectul recursului în interesul legii, în sensul că acesta trebuie să se circumscrie dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, anume să privească probleme de drept soluționate diferit de instanțele judecătorești, întrucât recursul în interesul legii nu poate fi promovat decât pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii.

Or, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 sau, după caz, ale art. 59 din Legea nr. 263/2010 instanțele au dat o dezlegare diferită noțiunii de „nevăzător”, având în vedere că unele dintre acestea au considerat că noțiunea de „nevăzător” este distinctă de sintagmele „handicap grav” ori „handicap accentuat”, în timp ce alte instanțe au inclus fie doar persoanele cu handicap grav, fie pe acestea și pe cele cu handicap accentuat în aceeași categorie a „nevăzătorilor”.

Analiza problemei de drept soluționate în mod neunitar de instanțele judecătorești

Pentru dezlegarea problemei de drept ce formează obiectul recursului în interesul legii este necesar, în prealabil, a se stabili contextul legal al acestor norme și domeniul lor de reglementare.

Astfel, art. 40 din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, art. 51 din Legea nr. 263/2010 prevăd că în sistemul public de pensii se acordă următoarele categorii de pensii: a) pensia pentru limită de vârstă; b) pensia anticipată; c) pensia anticipată parțială; d) pensia de invaliditate; e) pensia de urmaș.

Din punctul de vedere al sistematizării legii, dispozițiile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, cele ale art. 59 din Legea nr. 263/2010, în structura ambelor acte normative de referință, sunt plasate în cap. IV „Pensii”, secțiunea 1 „Pensii pentru limită de vârstă”.

În consecință, fiecare dintre aceste texte reglementează o anumită cerință dintre cele ce reprezintă condițiile legale pentru ca o persoană asigurată în sistemul public de asigurări sociale să se poată înscrie la dreptul la pensie pentru limită de vârstă. Cu privire la categoria pensiei pentru limită de vârstă, legea stabilește condițiile legale, cumulative, pentru acordarea acesteia: vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare (sau în specialitate, conform formulării din legea actuală — Legea nr. 263/2010) realizat în sistemul public; aceste condiții legale se particularizează diferit în cele două acte normative succesive, în funcție de dinamica politicii statale în domeniul sistemului de pensii publice.

Între drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, art. 50 din Constituția României, republicată, prevede, în mod explicit, protecția persoanelor cu handicap, norma constituțională fiind în următorul sens: „Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.”

În scopul aplicării acestui principiu constituțional și, implicit, al realizării politicilor sociale naționale în acest domeniu, legiuitorul a adoptat o serie de acte normative cu un atare obiect, printre care Legea nr. 57/1992 privind încadrarea în muncă a persoanelor handicapate (act normativ în vigoare până la abrogarea lui prin Ordonanța de urgență a Guvernului

nr. 102/1999 privind protecția specială și încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 519/2002), Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare (care a abrogat actul normativ anterior în aceeași materie), după cum, în conținutul altor acte normative, au fost inserate dispoziții speciale, derogatorii de la regimul de drept comun, prin care se reglementează distinct drepturile persoanelor din această categorie prin instituirea unui regim legal mai favorabil, în raport cu domeniul de reglementare a fiecărui act normativ dintre acestea.

Normele analizate în prezentul recurs în interesul legii se înscriu în această din urmă categorie de acte normative, având în vedere că ele prevăd acordarea anumitor facilități în vederea înscrierii la dreptul la pensie atât pentru persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în funcție de gradul handicapului, cât și (distinct) pentru categoria nevăzătorilor.

Textele a căror interpretare privește recursul în interesul legii sunt în următorul sens:

Art. 47 din Legea nr. 19/2000 prevede:

„Art. 47. — (1) Persoanele asigurate care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat, în funcție de gradul handicapului, beneficiază de reducerea stagiilor de cotizare și a vârstelor standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 3, astfel:

a) cu 15 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap grav;

b) cu 10 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap accentuat;

c) cu 10 ani, reducerea vârstei standard de pensionare, dacă au realizat stagiul complet de cotizare, pentru cei cu handicap mediu.

(2) Asigurații nevăzători beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut de lege.”

Din conținutul Legii nr. 263/2010 interesează nu numai dispozițiile art. 59, dar și cele ale art. 58:

Astfel, art. 58 stabilește: „Persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 5, în funcție de gradul de handicap, după cum urmează:

a) cu 15 ani, în situația asiguraților cu handicap grav, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare;

b) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap accentuat, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare;

c) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap mediu, dacă au realizat, în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat, stagiul complet de cotizare.”

Art. 59 prevede următoarele: „Nevăzătorii beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare.”

În plus, în cuprinsul art. 43 și 44 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, se prevăd cele ce urmează:

„Art. 43. — (1) Reducerea prevăzută la art. 58 din lege se aplică persoanelor cu handicap care, la data solicitării pensiei, fac dovada acestui statut cu certificatul de încadrare în grad de handicap, emis în condițiile legii.

(2) În vederea aplicării art. 58 din lege, certificatul de încadrare în grad de handicap va conține obligatoriu:

a) data dobândirii handicapului;

b) gradul de handicap;

c) mențiunea că persoana este nerevizuibilă;

d) mențiunea că certificatul a fost emis pentru aplicarea art. 58 din lege.

(3) Reducerea prevăzută la alin. (1) se face numai în condițiile handicapului preexistent calității de asigurat.

(4) Schimbarea ulterioară înscrierii la pensie a gradului de handicap nu afectează drepturile de pensie acordate, cu excepția cazului în care certificatul de încadrare în grad de handicap a fost anulat, în condițiile legii.”

Prin dispozițiile art. 44 din aceleași norme se stabilește: „Reducerea prevăzută la art. 59 din lege se aplică nevăzătorilor care fac dovada acestui statut cu certificatul de încadrare în grad de handicap emis în condițiile legii, care va conține obligatoriu următoarele elemente: data ivirii handicapului, gradul de handicap, termenul de revizuire, precum și mențiunea că certificatul a fost emis în vederea aplicării art. 59 din lege.”

Prevederi similare se regăsesc și în Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 340/2001 pentru aprobarea Normelor de aplicare a prevederilor Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare.

Nefiind domeniul de reglementare al legilor privind sistemul public de pensii ori al normelor adoptate în organizarea aplicării acestor acte normative, noțiunile legale de „handicap mediu”, „handicap accentuat” și „handicap grav” sunt noțiuni ce se regăsesc în dispozițiile legii-cadru în materie, anume Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare; astfel, art. 85 alin. (3) și (10) din acest act normativ stabilește:

„(3) Încadrarea în grad și tip de handicap a adulților cu handicap se face de comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap, denumită în continuare *comisie de evaluare*”, și „(10) Criteriile medicopsihosociale pe baza cărora se stabilește încadrarea în grad și tip de handicap sunt aprobate prin ordin comun al ministrului muncii, familiei și protecției sociale și al ministrului sănătății.”

În același timp, art. 86 alin. (1) și (2) din Legea nr. 448/2006 reglementează astfel:

„(1) Gradele de handicap sunt: ușor, mediu, accentuat și grav.

(2) Tipurile de handicap sunt: fizic, vizual, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA, asociat, boli rare.”

Actul administrativ normativ indicat de dispozițiile legii-cadru, conform celor anterior precizate, este reprezentat de Ordinul nr. 762/1.992/2007.

În anexa nr. 1 la acest ordin sunt prevăzute criteriile medicopsihosociale de încadrare în grad de handicap, criterii distincte pentru fiecare tip de handicap; de exemplu, în cap. 1, dedicat funcțiilor mentale, sunt reglementate criteriile de evaluare a

persoanelor cu dezvoltare incompletă a funcțiilor mentale în vederea încadrării în grad de handicap; cap. 2 este dedicat, din punctul de vedere al tipului de handicap, funcțiilor senzoriale (precum este și funcția vizuală); astfel, în cap. 2 pct. I sunt prevăzute criteriile de evaluare a persoanelor cu afectarea funcțiilor vizuale în vederea încadrării în grad de handicap; în cap. 2 pct. II sunt prevăzute criteriile pentru evaluarea persoanelor cu afectarea funcțiilor auditive în vederea încadrării în grad de handicap; la cap. 2 pct. III — criteriile pentru evaluarea persoanelor cu afectarea funcțiilor vestibulare în vederea încadrării în grad de handicap; în cap. 3 se regăsesc criteriile pentru evaluarea gradului de handicap din afectarea vocii, deci în legătură cu funcțiile fonatorii și de comunicare verbală etc.

În consecință, potrivit celor stabilite prin acest ordin, din perspectiva celor ce interesează prezentul recurs în interesul legii, rezultă că afectarea funcțiilor vizuale (tipul de handicap, în termenii Legii nr. 448/2006) este susceptibilă de încadrare într-un anumit grad de handicap, în raport cu gravitatea lui — mediu, accentuat și grav (direct proporțional cu nivelul de afectare a respectivei funcții sau respectivului sistem anatomic), grade ce interesează și în legătură cu domeniul de aplicare a dispozițiilor art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 și a prevederilor art. 58 din Legea nr. 263/2010; totodată, nu numai afectarea funcției vizuale plasează o persoană în categoria celor care pot fi încadrate pe baza acestor criterii într-un anumit grad de handicap, ci și afectarea fie a altor funcții senzoriale, fie a altor sisteme anatomice — funcțiile sistemului cardiovascular, funcții ale sistemului hematologic, funcții ale sistemului imunitar, ale sistemului respirator etc., pentru fiecare dintre aceste deficiențe fiind prevăzut câte un set distinct de reguli pentru încadrarea în grad de handicap, conform anexei nr. 1 la acest ordin.

Prin urmare, criteriile legale privind tipul și gradul de handicap sunt interdependente, astfel încât aplicarea concomitentă a acestora este indispensabilă pentru delimitarea sferei de aplicare a dispozițiilor art. 47 alin. (1) de cea a art. 47 alin. (2), precum și a art. 58 de cea a art. 59 din Legea nr. 263/2010, atunci când handicapul decurge din afectarea funcției vizuale.

Conform celor deja enunțate, în legătură cu dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă de către persoanele cu un anumit tip și grad de handicap, legiuitorul stabilește un regim de reglementare special, derogatoriu de la cele de drept comun, instituind prin normele citate două beneficii cumulative — reducerea stagiilor de cotizare și a vârstei standard de pensionare prevăzute în anexele legilor — anexa nr. 3, în cazul Legii nr. 19/2000 și, respectiv, anexa nr. 5 la Legea nr. 263/2010, în oricare dintre situații fiind vorba despre un handicap preexistent calității de asigurat.

Cea din urmă distincție este importantă, întrucât, dacă persoana respectivă și-a pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza: a) accidentelor de muncă și bolilor profesionale, conform legii; b) neoplaziilor, schizofreniei și SIDA; ori c) bolilor obișnuite și accidentelor care nu au legătură cu munca, așadar, după încadrarea în muncă, acesteia nu îi sunt aplicabile dispozițiile art. 47 din Legea nr. 19/2000 ori, după caz, ale art. 58—59 din Legea nr. 263/2010 referitoare la pensia pentru limită de vârstă, ci normele care reglementează calificarea la pensia de invaliditate (art. 53—64 din Legea nr. 19/2000 ori cele de la art. 68—82 din Legea nr. 263/2010).

În plus, în cel din urmă caz, legea operează cu o altă categorie juridică, anume grad de invaliditate (I, II și III), iar nu cu cea de handicap (mediu, accentuat sau grav) și, respectiv, cea de nevăzător.

În mod corespunzător, dispozițiile art. 55 din Legea nr. 19/2000 și, ulterior, ale art. 70 din Legea nr. 263/2010 au stabilit, în legătură cu pensia de invaliditate, că, pentru încadrarea în gradele I, II și III de invaliditate, se vor aproba criterii și norme pentru încadrarea în grad de invaliditate prin hotărâre a Guvernului inițiată de Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei împreună cu Ministerul Sănătății, la propunerea Casei Naționale de Pensii și Asigurări Sociale.

Totodată, legea stabilește [art. 56 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, art. 71 alin. (1) din Legea nr. 263/2010] că încadrarea sau neîncadrarea într-un grad de invaliditate se face prin decizie emisă de medicul specializat în expertiză medicală și recuperarea capacității de muncă, denumit medic expert al asigurărilor sociale.

Criteriile și normele de diagnostic clinic, diagnostic funcțional și evaluare a capacității de muncă pe baza cărora se face încadrarea în gradele I, II și III de invaliditate au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 400/2001 (emisă în baza art. 55 din Legea nr. 19/2000) și, respectiv, în domeniul de aplicare a Legii nr. 263/2010, prin Hotărârea Guvernului nr. 155/2011 pentru aprobarea criteriilor și normelor de diagnostic clinic, diagnostic funcțional și de evaluare a capacității de muncă în temeiul cărora se face încadrarea în gradele I, II și III de invaliditate (emisă în aplicarea art. 70 din lege).

În consecință, încadrarea în grad de handicap și încadrarea în grad de invaliditate sunt operațiuni tehnico-medicale și juridice diferite, cărora legea le atribuie efecte distincte, reglementându-le prin norme proprii fiecărei categorii; astfel, pentru persoanele aflate în această situație anterior dobândirii calității de asigurat, încadrarea în grad de handicap conduce la obținerea beneficiilor legale constând în reducerea vârstei standard de pensionare și, în condițiile legii, a stagiilor complete de cotizare pentru înscrierea la dreptul la pensie pentru limită de vârstă, în timp ce încadrarea în grad de invaliditate constituie chiar una dintre cerințele de înscriere la pensia de invaliditate, întrucât reducerea sau pierderea capacității de muncă (asociată unui anumit grad de invaliditate) a survenit după dobândirea calității de asigurat.

Atare diferență de regim juridic este subliniată cu claritate și în considerentele deciziilor Curții Constituționale nr. 565/2005 și nr. 353/2008.

Instanța constituțională a reținut și apreciat astfel: „Examinând excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000, Curtea observă că acest text de lege a mai constituit obiect al controlului de constituționalitate în raport cu aceleași prevederi constituționale și aceleași critici ca și în prezenta cauză. Astfel, prin Decizia nr. 565 din 25 octombrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.052 din 25 noiembrie 2005, Curtea a reținut că: «Textul de lege supus controlului de constituționalitate are în vedere doar exercitarea dreptului la pensie al persoanelor cu handicap, iar din cadrul acestei categorii, numai a acelor persoane care au dobândit handicapul înainte de a fi devenit asigurat în sistemul public al asigurărilor sociale, respectiv înainte de a fi încadrate în muncă. Este evident că această categorie de persoane se află într-o situație diferită de cea a persoanelor care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă, fapt ce justifică în mod rezonabil instituirea unui tratament juridic diferențiat. Astfel, în timp ce persoanele la

care se referă art. 47 din Legea nr. 19/2000 au dreptul de a obține pensie pentru limită de vârstă, cu beneficiul reducerii stagiului de cotizare și a vârstei de pensionare, persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se bucură de o altă categorie de pensie, și anume pensia de invaliditate, prevăzută de art. 53 și următoarele din aceeași lege. Aceasta constituie, de asemenea, o reglementare favorabilă, corespunzătoare situației specifice acestei din urmă categorii de persoane. Potrivit acestor prevederi legale, și persoanele care au dobândit handicapul în timp ce erau încadrate în muncă se pot înscrie la pensie înainte de împlinirea vârstei standard de pensionare, cu reducerea sau chiar eliminarea perioadei necesare pentru realizarea stagiului de cotizare, în raport cu gradul de invaliditate, ce se stabilește prin expertiză medicală.»

Interpretarea coroborată, pe de o parte, a dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 19/2000, iar, pe de altă parte, a prevederilor art. 58 și 59 din Legea nr. 263/2010 conduce la reținerea următoarelor efecte:

Pentru stabilirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, persoanele care au realizat un stagiul de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiază de următoarele facilități, astfel:

— cei cu handicap grav: de reducerea cu 15 ani a vârstei standard de pensionare și de reducerea la 1/3 a stagiului complet de cotizare, stagiul realizat în condiții de handicap preexistent;

— cei cu handicap accentuat: de reducerea cu 10 ani a vârstei standard de pensionare și de reducerea la 2/3 a stagiului complet de cotizare, stagiul realizat în condiții de handicap preexistent;

— cei cu handicap mediu: de reducerea cu 10 ani a vârstei standard de pensionare, dar nu și de reducerea stagiului complet de cotizare;

— nevăzătorii pot solicita înscrierea la dreptul la pensia pentru limită de vârstă: indiferent de vârstă (deci, beneficiază de o reducere nelimitată a vârstei standard de pensionare), dacă au realizat ca nevăzător cel puțin 1/3 din stagiul complet de cotizare.

Față de aceste variante normative, distinct reglementate, rezultă că legiuitorul stabilește un regim diferit în vederea înscrierii la dreptul la pensie pentru limită de vârstă în funcție de gradul de handicap (mediu, accentuat și grav), fără distincție în funcție de tipul de handicap (fizic, vizual, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA, asociat, boli rare etc.), potrivit art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv art. 58 din Legea nr. 263/2010, dar, în plus, în cazul nevăzătorilor adoptă o altă normă specială — art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 sau, ulterior, art. 59 din Legea nr. 263/2010.

Pe de altă parte, se poate spune că legea specială (prin aceasta înțelegându-se legile privind sistemul public de pensii — Legea nr. 19/2000 și, respectiv, Legea nr. 263/2010) distinge între persoanele cu handicap preexistent (mediu, accentuat și grav) și categoria nevăzătorilor, chiar dacă din punctul de vedere al legii-cadru în materie (Legea nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dreptul comun pentru încadrarea unei persoane într-un anumit grad de handicap, în raport de tipul handicapului) o persoană ale cărei funcții vizuale sunt afectate poate fi încadrată în categoria handicapului (vizual) mediu, accentuat sau grav, iar, în ce privește nevăzătorii, aceleași norme generale indică soluția încadrării lor în categoria celor cu handicap grav.

Prin urmare, în contextul legii speciale, persoanele ale căror funcții vizuale sunt afectate se pot încadra fie în categoria persoanelor cu handicap (mediu, accentuat sau grav), fie în categoria nevăzătorilor, în funcție de gradul de afectare a funcției vizuale.

Pe lângă explicația de ordin lingvistic ce poate fi obținută prin consultarea Dicționarului explicativ al limbii române: „nevăzător” — om lipsit de vedere, orb, această noțiune trebuie explicată în contextul legii, prin urmare, în ipostaza sa de concept juridic.

Mai mult decât atât, întrucât legiuitorul face distincție (în cuprinsul Legii nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare) între persoanele cu handicap mediu, accentuat și grav, iar în cadrul Legii nr. 19/2000 și, ulterior, al Legii nr. 263/2010, între persoanele cu handicap mediu, accentuat și grav (handicap ce poate fi și vizual), pe de o parte, și categoria nevăzătorilor, pe de altă parte, trebuie identificate instrumentele legale pentru ca și interpretul, în procesul de aplicare a legii, să încadreze situația de fapt în norma de drept edictată în mod expres de legiuitor pentru reglementarea sa, cu atât mai mult cu cât aplicarea legii generale (Legea nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare) ar presupune încadrarea nevăzătorilor în categoria persoanelor cu handicap grav, așa cum s-a arătat.

Astfel, conform celor prevăzute de art. 85 alin. (3), (4) și (8) din Legea nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dacă este cazul (sau în legătură cu beneficiarii acestui act normativ), încadrarea unei persoane în grad de handicap se realizează de către o comisie de evaluare având o compunere preponderent medicală, comisie care aplică criteriile medico-psihosociale stabilite prin Ordinul nr. 762/1.992/2007.

În delimitarea domeniului de aplicare a dispozițiilor art. 47 alin. (1) de cel al art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 (sau, după caz, a domeniului de aplicare al art. 58 și cel al art. 59 din Legea nr. 263/2010), trebuie a se porni de la observarea criteriilor prevăzute în cap. 2 pct. I din anexa nr. 1 la Ordinul nr. 762/1.992/2007 în scopul evaluării persoanelor cu afectarea funcțiilor vizuale în vederea stabilirii gradului de handicap.

Astfel, în cap. 2 pct. I. subpct. 4 se prevede că: „Acuitatea vizuală și câmpul vizual sunt singurele criterii de încadrare într-un grad de handicap, din punct de vedere oftalmologic.”

În raport de acești parametri funcționali, în tabelul din cap. 2 pct. I sunt redate aceste criterii care conduc la stabilirea unui anumit nivel de deficiență vizuală, deficiență căreia îi corespunde un anumit grad de handicap.

Astfel, pentru încadrarea în:

— handicap mediu (generat de o deficiență medie a funcției vizuale), acuitatea vizuală este între 1/8 (0,12)—1/10 (0,10) cu corecție optimă la ochiul cel mai bun;

— handicap accentuat (generat de o deficiență accentuată a funcției vizuale), acuitatea vizuală este între 1/12 (0,08) (4 m) — 1/25 (0,04) (2 m) la ochiul cel mai bun.

În cazul handicapului grav (corespunzător unei deficiențe vizuale grave), prin ordinul menționat se indică atât o limită inferioară — cecitatea relativă —, cât și o limită superioară — cecitatea absolută — pentru încadrarea deficienței în acest grad de handicap.

Din perspectiva legii-cadru — Legea nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare —, conform Ordinului nr. 762/1.992/2007, adoptat pentru aplicarea acestui act normativ, în termeni medicali, se încadrează în noțiunea de „handicap grav” deficiențele funcției vizuale în

limitele: VAO < 1/25 (0,04) (2m) (sau vedere ambii ochi sub 2 m) și VAO = pmm, pl, fpl = cecitatea absolută (sau vedere ambii ochi = percepe mișcările mâinii — pmm; percepe lumina — pl; fără percepția luminii — fpl).

Între aceste limite (superioară — cecitatea absolută — sau cea mai gravă formă de handicap grav și, respectiv, inferioară — cecitatea relativă), aceleași texte indică două stadii de cecitate relativă: VAO < 1/25 până la 1/50 — grav fără asistent personal și VAO < / = 1/50 (0,02) (n. d. la 1 m sau nu distinge la 1 m) — grav cu asistent personal sau, în alte cuvinte, vedere ambii ochi sub 1 m.

Astfel cum deja s-a arătat, Legea nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare (însoțită de legislația secundară adoptată pentru organizarea aplicării legii — Ordinul nr. 762/1.992/2007), reprezintă dreptul comun pentru încadrarea unei persoane în categoria celor cu handicap mediu, accentuat sau grav, însă Legea nr. 19/2000 sau, ulterior, Legea nr. 263/2010 (legi speciale) conține o normă derogatorie pentru categoria nevăzătorilor, persoane care, potrivit dreptului comun sau în contextul Legii nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se încadrează în noțiunea de handicap grav.

Așa fiind, în domeniul de aplicare a legii speciale, pentru delimitarea noțiunii de „nevăzători” prevăzute de art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și art. 59 din Legea nr. 263/2010 de categoria celor cu handicap (vizual) mediu, accentuat și grav la care se referă dispozițiile art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, art. 58 din Legea nr. 263/2010, instanțele de judecată erau ținute a face aplicarea regulilor de interpretare a normelor juridice, între care principiul de interpretare *specialia generalibus derogant* și, totodată, să observe dispozițiile de elaborare a actelor normative, în special, prevederile art. 16 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, conform cărora este interzis paralelismul legislativ.

Or, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 și, ulterior, celor ale art. 59 din Legea nr. 263/2010, regulile anterior menționate nu permiteau a se

asimila noțiunii de „nevăzător” — căreia legiuitorul îi consacră o normă specială — și categoria persoanelor a căror deficiență vizuală conduce la încadrarea lor în categoria persoanelor cu handicap (vizual) grav și, cu atât mai puțin, a categoriei celor cu handicap (vizual) accentuat, având în vedere că acestora (ca și celor cu handicap mediu) legea le stabilește un alt regim de facilități în vederea dobândirii dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Pe de altă parte, o normă juridică nu poate fi interpretată decât în sensul aplicării ei, iar nu în acela de a nu produce niciun efect, pentru că, în caz contrar, s-ar nega însăși funcția pozitivă a dreptului; procedând în sensul anterior menționat, instanțele au lăsat fără aplicare dispozițiile art. 47 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, pe cele ale art. 58 lit. a) și b) din Legea nr. 263/2010, pentru categoria asiguraților al căror grad de handicap vizual atrage includerea lor în una dintre aceste categorii juridice, aplicându-le și acestora norma edictată exclusiv pentru situația nevăzătorilor.

În plus, au fost ignorate și alte reguli de interpretare a normelor juridice.

Astfel, normele de excepție sunt de strictă interpretare și aplicare — *exceptio est strictissimae interpretationis*; prin urmare, sfera lor de aplicare nu poate fi extinsă la alte situații decât la cele strict avute în vedere de legiuitor la adoptarea lor.

Cu încălcarea principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus* s-a făcut o distincție nejustificată între cei cu handicap vizual (grav și accentuat) și persoanele cu un alt tip de handicap (fizic, mental, auditiv etc.), susceptibil, de asemenea, de aceeași gradare (mediu, accentuat și grav), în condițiile legii, substituindu-se reglementarea din art. 47 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 19/2000 și, respectiv, art. 58 lit. a) și b) din Legea nr. 263/2010 cu cea prevăzută de art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 sau, ulterior, de art. 59 din Legea nr. 263/2010.

În consecință, noțiunea de „nevăzător” din cuprinsul celor două norme va fi explicată prin sintagma „cecitate absolută”, având în vedere distincțiile prevăzute de Ordinul nr. 762/1.992/2007.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 517 cu referire la art. 514 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, respectiv a prevederilor art. 59 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, noțiunea de „nevăzător” se referă exclusiv la cecitatea absolută.

Obligatorie, potrivit art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 21 septembrie 2015.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
IULIA CRISTINA TARCEA

Magistrat-asistent,
Ileana Peligrad

ACTE ALE CASEI NAȚIONALE DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE

CASA NAȚIONALĂ DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE

ORDIN

pentru completarea Ordinului președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 208/2015 privind aprobarea regulilor de confirmare din punct de vedere al datelor clinice și medicale la nivel de pacient pentru cazurile spitalizate în regim de spitalizare continuă și de zi, precum și a Metodologiei de evaluare a cazurilor neconfirmate din punct de vedere al datelor clinice și medicale pentru care se solicită reconfirmarea

Având în vedere Referatul de aprobare al Direcției generale relații contractuale nr. DRC 371 din 4 noiembrie 2015 și al Serviciului medical al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. MSSM 3.853 din 4 noiembrie 2015, în temeiul dispozițiilor:

- art. 291 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată;
- art. 17 alin. (5) din Statutul Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 972/2006, cu modificările și completările ulterioare;
- art. 96 alin. (1) lit. a), b) și g) din anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 400/2014 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2014—2015, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordinului ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 388/186/2015 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare în anul 2015 a Hotărârii Guvernului nr. 400/2014 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2014—2015, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordinului ministrului sănătății publice și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 1.782/576/2006 privind înregistrarea și raportarea statistică a pacienților care primesc servicii medicale în regim de spitalizare continuă și spitalizare de zi, cu modificările și completările ulterioare,

președintele Casei Naționale de Asigurări de Sănătate emite următorul ordin:

Art. I. — Ordinul președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 208/2015 privind aprobarea regulilor de confirmare din punct de vedere al datelor clinice și medicale la nivel de pacient pentru cazurile spitalizate în regim de spitalizare continuă și de zi, precum și a Metodologiei de evaluare a cazurilor neconfirmate din punct de vedere al datelor clinice și medicale pentru care se solicită reconfirmarea, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 289 din 28 aprilie 2015, cu completările ulterioare, se completează după cum urmează:

— **La articolul 2, după alineatul (4¹) se introduce un nou alineat, alineatul (4²), cu următorul cuprins:**

„(4²) Prin excepție de la prevederile alin. (4), până la data de 8 decembrie 2015, Casa Națională de Asigurări de Sănătate

va primi de la SNSPMPDSB, în format electronic, datele/informațiile de confirmare clinică și medicală a activității aferente lunii noiembrie 2015, în formatul solicitat de Casa Națională de Asigurări de Sănătate.”

Art. II. — Direcțiile de specialitate ale Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, casele de asigurări de sănătate, spitalele, precum și Școala Națională de Sănătate Publică, Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar București vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. III. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Președintele Casei Naționale de Asigurări de Sănătate,
Vasile Ciurchea

București, 4 noiembrie 2015.
Nr. 1.024.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

